

KÖZ PONT

közösségi ház és kert

készítette - **Konopás Judit Emese**

témavezető - **Csomay Zsófia**

konzulens - **Schmidt Andrea**

Moholy-Nagy Művészeti Egyetem

Építőművészet Szak - 2012

KÖZ PONT

közösségi ház és kert

közösség

igény

ház

Tartalomjegyzék

1. Közösségformáló erő	6
2. Közösségi házak és fajtáik	10
2.1. Ifjúsági központ, faluház	10
2.2. Kultúrház	10
2.3. Művelődési ház, központ	12
2.4. Konferenciaközpont	12
2.5. Kortárs példa Párizsban – Centquatre - 104	13
3. Budapest XVI. kerület ismertetése	17
3.1. Kerületszervezés története	17
3.1.1. Cinkota	17
3.1.2. Mátyásföld	17
3.1.3. Rákosszentmihály	18
3.1.4. Árpádföld	18
3.1.5. Sashalom	18
3.2. Kerületei adatok	19
3.2.1. Gazdaság	19
3.2.2. Társadalom	19
3.2.3. Foglalkoztatás	20
3.2.4. Környezet	20
3.2.5. Intézmények	20
3.3. Kerület jövőképe	21
4. Budapest XVI. kerület, Sashalom városközpont rehabilitáció ismertetése	22
4.1. Sashalmi piac megújulása	22
4.2. Sashalmi sétány kettős fasora	23
4.3. Havashalom park megszüpülése	23
5. Diplomamunka, Közösségi Ház és Kert ismertetése	25

6. Irodalomjegyzék	28
7. Képjegyzék	31

Diplomamunkám témája egy közösségi ház és a hozzá tartozó kert megtervezése. Ehhez kapcsolódóan a szakdolgozatomban a közösségi életre koncentrálok, azon belül is kiemelten a tervezési területem környékén élő közösségre. Először a közösségek szerveződéséről, kialakulásáról, majd a közösségi házakról említek néhány példát, illetve a tervezési kerület történetét mutatom be, a kerületrészt ismertetve részletesebben. Végül a tervezési feladat során megvalósítani kívánt megoldásokat fogalmazom meg.

1. Közösségformáló erő

Diplomamunkám témája a jelen kor városi társadalmának izolációjából fakadt. Városi lakos révén fontosnak tartom emberi közösséghez tartozni. Nem csupán a család életében való részvétel fontos, hanem más közösségekkel való kapcsolat fenntartása is létszükséglet, az ember társas lélény léte révén. A kisebb városokban, falvakban könnyen kialakul a közösségi élet, mindenki ismeri egymást közelebről, távolabbról, azonban a nagyobb városokon belül a távolságok és az idő hiánya miatt az embernek nehezen van módja igazi közösségek részévé válni. Az emberek emiatt úgy a környezettől, mint a közösségektől elidegenednek, sokan magukra maradnak. Ez idősebb életkorban a legjellemzőbb, amikor az emberek főként egészségügyi okok miatt kényszerülnek lakásuk magányába.

Az emberek elszigetelődését, ami tipikusan magyar probléma, az együttműködés hiánya okozza. Mindenki individuál akar lenni, egy központ, akire figyelnek az emberek, ezért sokszor megesik, hogy az egyén egyedül képtelen boldogulni bizonyos problémák megoldásában. Sokan elfelejtik, vagy a társadalmi hovatartozásuk révén nem ivódik bele az egyéniségükbe az az örök igazság, hogy sok ember, embertömegek tudnak elérni érdemben dolgokat, ezért szükség van minél több ember erejére. Az évek óta tartó gazdasági válsággal az emberek nagy részének egyre több szabad ideje van, így módjukban áll közösségeket alkotni, közösségekhez csatlakozva közös célokat elérni. Ami a legfontosabb a közös munka révén az – ami néha nehezebb lehet egyes emberek alkalmazkodási nehézségei miatt – hogy kifejezetten pozitív hatással van az egyénekre az együttműködés.¹ A városokban élő emberek kapcsolataira sokszor a felületesség jellemző, főként, ha az egyén nem tud, vagy akar elmélyedni bennük, tenni értük, ha szükséges. Sok ember halmozza a barátokat, de végül ott találja magát, hogy egyik barátjához se fűzi mély érzelem, tartalom.²

¹ Tihanyi Dominika (2012. január): *Doktori disszertáció: Kreatív stratégiák és a köztér művészet szerepe a városrehabilitációban* 14.o.

² Wirth, Louis (1938): Urbanism as a way of life (American Journal of Sociology, in: *The City Reader* (New York: Routledge, LeGates, R. T., Stout, F. (eds.) 1996/2009), 93-95.o.

A városok gazdasági változásait nagymértékben befolyásolja az, hogy milyen a városokban található környezet, az emberek egymástól és kapcsolataik hálózatától függnek, így a széles és nyitott látókörrel rendelkező települések előnyhelyzetben vannak. Ilyen közegben könnyebb megoldani a közös problémákat, hiszen mindenki tudja, hogy ez saját érdeküket szolgálja.³ Az építmények, épületek, utcák és terek, amelyeket nap, mint nap használunk, ahol élünk, szervesen meghatározza az ott lakó társadalmi közeget, az oda látogatók ez alapján ítélik meg az adott városban, helységben élőkét. Ezért fontosnak tartom az épített környezet rendben-tartását, az épületek felújítását és a közösségek számára újak létesítését, mindezt az adott közösség bevonásával. A városi látogatók egy adott városról kialakult képét mindez jelentősen befolyásolja, de fontos szerepet játszik a társadalmi csoportok megítélésében az, hogy milyen emberekkel találkozik a látogató. A helységeket, településeket nem csak az épületek teszik várossá, faluvá, hanem az ott élő egyének és közösségek. Az emberek egymás közötti, illetve az építményekhez való kapcsolatainak minősége határozza meg a rólunk kialakult véleményeket.⁴ Ennek alapján bárki képes befolyásolni a róla kialakult nézeteket a szó jó és rossz értelmében egyaránt. Véleményem szerint nélkülözhetetlen lenne az emberekben tudatosítani, hogy mennyire szükség van rájuk egyénenként, illetve az egyén fejlődését, várostól való idegenkedését a dolgok pusztá élvezetével erősíteni. Megismertetni vele a saját környezetét, élőhelyét. Az ott élő embereknek találkozó, beszélgetések szervezésére helyet biztosítani, hogy fontosnak érezzék a közösségben való létezésüket, tegyenek magukért a tőlük telhető legtöbbet.

A közösségi szellem tudatának erősítésére számos kezdeményezés létezik, ide sorolhatók a már létező faluházak, közösségi és művelődési házak. létfontosságú olyan intézmények létrehozása, ahol az emberek nem csak az üzletszerűen létesített fizetős helyeken találkozhatnak, a fizetett italuk vagy ételük mellett beszélhessék meg mindennapi élményeiket, érzéseiket. A jelen gazdasági helyzetben sürgős feladattá vált tenni ez ügyben, sok esetben nem szükséges hozzá pénz, elegendő az egyének idejét rászánniuk, hogy effajta kezdeményezések gyökeret verjenek más emberek gondolataiban is és ez által segítsék egymást és csatlakozhassanak. A jelenlegi kultúránk nagyban korlátozza az egyéni vélemények kinyilvánítását, az utcán történő egyéni megnyilvánulásoknak való hangadást. Nem minden helyen lehet csak úgy gyülekezni, kisebb csoportoknak beszélgetni, vagy akár közterületen alkotni. Ilyen helyzetben a társadalmi norma korlátozza az emberek saját, ösztönös viselkedését. Ez által az emberi részvétel hiányzik, ennek hiányában a helyek élvezhetetlenek

³ Florida, Richard: *The Rise of the Creative Class And How It's Transforming Work, Leisure, Community and Everyday Life* (New York: Basic Books)

⁴ Tihanyi Dominika (2012. január): *Doktori disszertáció: Kreatív stratégiák és a köztér művészet szerepe a városrehabilitációban* 19.o.

lesznek. Kiderülhet egy-egy helyről, hogy érdekes, élvezhető sok ember számára, de mivel a hely lakatlanná vált, kevés ember látogatja, senki nem értesül erről. Az embereket ösztönözni kell arra, hogy igényük legyen változtatni saját jelenlegi helyzetükön. Az informatika a világban ma már központi szerepet tölt be a mindennapjainkban, a kapcsolatok nagy részét ennek köszönhetjük, ez jó dolog, ha másként nem tudnánk fenntartani emberi kapcsolatainkat, viszont nem egyedülállónak kellene lennie életünkben. Fontos, hogy az élményeket megosszuk egymással, egymás életének részévé váljunk, de mindez nehezen megy a számítógép előtt ülve, vagy televízió nézés közben, ehelyett intelligensebb lenne időnket sportolással, zenéléssel, művelődéssel tölteni. Ehhez szükséges az emberek szocializációra irányuló hajlama, illetve ennek híján annak fejlesztése, mert ez nem mindenkinél magával született képesség.⁵ A köztereket az emberek használják, de nem érzik magukénak. A hely mindenkié, de igazából senkié, ezért fordul elő sokszor az utcabútorok megrongálása, nem helyén való használata. Az emberek nem figyelnek rá, sokszor szándékosan sem, nincs felelősség tudatuk ez iránt.

Sok példa van erre, de talán Budapest központjában a legtöbb ember által látogatott hely az Erzsébet tér és környéke az egyik legszembetűnőbb, ahol eddig a Gödör Klub (1.kép), Erzsébet téri Kulturális Központ működött. A teret kialakítása óta sokan használják, de kevesen figyelnek oda, hogy ne romoljon az állapota, a klub kilenc éves működése alatt az utcabútorok és a tér burkolatai erősen megrongálódtak, azokat évek óta senki nem állítja helyre. Fontos lenne az emberekben tudatosítani, hogy ha nem kellőképpen használják a számukra nyilvános területet, az egykor színvonalas környezet rohamosan leromlik és ebben a környezetben már nem kifejezetten kellemes a szabadidőnket eltölteni (2.kép). Az emberek maguk alakítják a környezetüket, saját igényeik szerint, ha erre nincs igény, a terek, az utcák gazdátlanul leromlanak, és később se javulnak meg önmaguk által, szükséges, hogy rendbe tartsák és vigyázzanak állapotára.

A közösségi területek kialakításában fontos szerep jut az interakciónak, az adott helyen történő élménynek, amit különféle elemek segítenek elő, legyen az gyerekeknek játszótér, nagyobbaknak, felnőtteknek futópálya, extrém sport kedvelőinek gördeszkázásra alkalmas beton teknő, vagy labdajátékokhoz szolgáló gumipálya. Mindenki használatára tájban, vagy a sétautak mentén kialakított ülőalkalmatosságok, padok és egyéb multifunkcionális köztéri elemek, amelyeket nem csak a gyerekek, de az idősebbek is örömmel használnak. A közösségnek szánt helyek lehetnek nyitottak, fedetlen parkok, kertek, terek, illetve zártak, ahol a művelődést és a kultúrát mélyebben van alkalmuk gyakorolni az embereknek. Ha pár ember

⁵ Szendi Gábor (2010): *Boldogtalanság és Evolúció* (Budapest: Jaffa kiadó), 69.o.

használ egy teret, az mások számára is vonzóvá válhat, tömegek kezdenek el gyülekezni, ezáltal a hely népszerű lesz.

1. kép: *Gödör Klub*, forrás: <http://ex-homar.blogspot.com/2006/06/gdr-klub-nemzeti-gdr.html>, 2006. június 15.

2. kép: *Gödör Klub*, leromlott állapot, fotó: Körte, forrás: <http://criticalmass.hu/node/8811>, 2009. április 30.

2. Közösségi házak és fajtáik

Közösségi házakat megkülönböztethetünk a közösségeket alakító egyének hovatarozása alapján. Ezek lehetnek például város, falu közösségei, de megkülönböztetünk etnikai, nemzetiségi, vallási (apácák, szerzetesrendek), illetve hitgyülekezeti közösségeket.

2.1. Ifjúsági központ, faluház

A közösségi házak elődeinek több fajtája van, ide sorolhatók a táborok és ifjúsági központok épületei, amelyek a nevelés és szórakoztatás kettős funkcióját töltötték be a szocialista rendszer idején akkor még ellenzéki módon. Másik fajtájaként ide tartoznak a faluházak, amelyek egy adott falu közösségi életének színterül szolgálnak. Ezen épületek funkcióját tekintve kicsit fonó, kicsit piac, utca és térként működnek. A helyi identitás erősítése, fejlesztése a cél, már egészen kis kortól elkezdve ének-zene foglalkozások, bábelőadások, játszóház és kézműves foglalkozások segédkeznek ebben. A kamaszoknak, idősebbeknek módjuk van különféle sportok, táncok művelésére, az események között a néptánc oktatás kiemelten szerepel. Illetve sok esetben szerepel a palettán a cserkész, nyugdíjas, természetbarát – kiránduló, fotó és videó, klubok, kórus és helytörténeti kiállítások. A faluházak központi tere egy többfunkciós tér, amely a falu fóruma is egyben, ahol az emberek összegyűlhetnek, együtt dolgozhattak, beszélgethettek és szórakozhattak, a lakodalmakat sokszor itt is tartották. A faluház sok minden más funkcióval kiegészülhet, ilyen az öregek otthona, könyvtár, zeneiskola, tánciskola, helyi közigazgatási funkció együttese, orvosi rendelő vagy akár még postával is.⁶ A faluházak sok esetben a hozzátartozó udvarokon, kertben kiegészülhetnek sportfunkciót ellátó kézilabdapályával, tenispályával és akár kemence is állhat a kertben a helyiek örömeire a közösségi sütögetést szolgálva. A faluház termei sok esetben teret adnak, akár ki is bérelhetők helyi civil szervezetek, egyesületek, cserkész, nyugdíjas klubok és pártszervezetek rendezvényeinek lebonyolítására.⁷

„A faluház tető a helyi közösségek fölött.”⁸

2.2. Kultúrház

Ide tartozik a kultúrházak fogalma, mely rossz emlékeket idéz. A központosítani akaró kormány hozta létre azzal a céllal, hogy felügyelni tudja a lakosokat. Egy jó példaként megemlítendő Szrogh György, építész (a KÖZTI - Középülettervező Zártkörűen Működő Részvénytársaság munkatársa) által tervezett Salgótarján kultúrháza, a József Attila Művelődési és Konferencia

⁶ Cságoly Ferenc (2004): *Művelődési épületek*, in: *Középületek* (Budapest: Terc Kiadó), 157-158.o.

⁷ Kós Károly Általános Művelődési Központ, www.faluhaz.hu

⁸ Varga A. Tamás (1988): *Mi is a faluház?* in: *MÉ*, 1988(4-5), 11.o.

Központ (3.kép), mely a város főterének meghatározó épületeként áll a mai napig.⁹ A kultúrház a téren található 8 emeletes Karancs szálló magasságát ellensúlyozva jött létre.¹⁰ Az egyszerű és letisztult forma mögött ésszerűség tükröződik. A könyvtár és a kiszolgáló helyiségek, szakkörök termei a földszinten találhatóak, míg a többféle funkciót ellátó nagyterem az emeleten, lépcsőn keresztül közelíthető meg, ezáltal a színházterem elkülönül a mindennapos tevékenységekre használt termektől. A grandiózus üvegfal segítségével a főtér és a színházterem közötti kapcsolat megmarad, a belső tér a külső tér folytatásává válik, mindez kiemelt jelentőséggel bír egy város közösségi házában működésében.¹¹ Az épületet működtető Salgótarjáni Közművelődési Nonprofit Kft. célja teret biztosítani a színvonalas kulturális művelődés számára. Mindezt azoknak, akik aktív részesei akarnak lenni a helyi közösségi életnek, művészeti eseményeken való részvétellel, legyen az színházi esemény, hangverseny, vagy mozi. A családok, gyerekek és idősebbek egyaránt könnyen választhatnak a kulturális események széles kínálatából.¹²

3. kép: József Attila Művelődési és Konferencia Központ, (építész: Szrogh György), fotó: Czech Wikipedia user Packa
forrás:
[http://hu.wikipedia.org/wiki/J%C3%B3zsef_Attila_M%C5%B1vel%C5%91d%C3%A9si_%C3%A9s_Konferencia_K%C3%B6zpont_\(Salg%C3%B3tarj%C3%A1n\)](http://hu.wikipedia.org/wiki/J%C3%B3zsef_Attila_M%C5%B1vel%C5%91d%C3%A9si_%C3%A9s_Konferencia_K%C3%B6zpont_(Salg%C3%B3tarj%C3%A1n)), 2007. augusztus 9.

⁹ Cságoly Ferenc (2004): *Művelődési épületek*, in: *Középületek* (Budapest: Terc Kiadó), 159.o.

¹⁰ Papp Géza: Salgótarján: vissza a jövőben a városközpontban, <http://hg.hu/cikk/epiteszet/10415-salgotarjan-vissza-a-jovobe-a-varoskozpontban> 2010.szeptember 25

¹¹ Cságoly Ferenc (2004): *Művelődési épületek*, in: *Középületek* (Budapest: Terc Kiadó), 159.o.

¹² Salgótarjáni Közművelődési Nonprofit Kft., <http://www.stkult.info/index.php/rolunk>

2.3. Művelődési ház, központ

A kultúrházak egy másik fajtája a művelődési ház, otthon, központ, vagy szabadidő központ, amelyek a fentiekben felsoroltakhoz hasonló funkcióval rendelkeznek, ám a terek méretei az általuk kiszolgált közönség nagyságától nagyban függ, így az elnevezésük is. Ide sorolható a Nyíregyházi Megyei és Városi Művelődési Központ, amelyet Bán Ferenc, építész tervezett és manapság Váci Mihály Kulturális, Művészeti és Gyermekekcentrum (4.kép) néven működik. Az épület a metabolista építészet jegyeit viseli magán, a hídszerű, vasbeton szerkezetű épület bejáratához a két grandiózus láb között reprezentatív lépcsősoron vezet fel az út a térről. Ezzel a tömeg mintegy elemelkedik a várostól, de a felfelé vezető lépcsősor a kapocs a tér és az épület között. Az előbbieken ismertetett salgótarjáni kultúrházhoz hasonlóan itt is a földszint feletti szinten található a színház tér, mely a város és a község művészet iránt érdeklődő lakosainak igényét igyekszik kielégíteni.¹³ A kultúrház üzemeltetése fontos szempontnak tartja a tradicionális eseményeket támogatni és bemutatni, de újfajta előadásokkal hagyományteremtővé is próbál válni.¹⁴ A közösségi házakon belül is megkülönböztetünk egyházi gyülekezet számára, a hitélet gyakorlására, illetve a nemzetiségek számára hagyományőrző céllal, valamint falvak és települések számára tervezett. Egyházi közösségi házra példa Cságoly Ferenc, építész által tervezett, 1994-ben épült a Pasaréten található Kájoni János Ferences Ház. Az épületben működik óvoda, idősek napközi otthona. A működtető Pasaréti Ferences Alapítvány széles programkínálattal várja a környéki lakosokat, található itt családsegítésen túl kézműves foglalkozások, valamint fogyatékosok integrációját segítő programok. Az intézmény teret ad a bibliaismereti előadásokon túl a többi közösségi házhoz hasonlóan testnevelő foglalkozásoknak, a cserkész és film klub eseményeinek is.¹⁵ Az építmény szellemiekben és térkialakításában egyszerűséget és meghitt hangulatot áraszt, ezzel kapcsolódva a ferences rendházhoz és a közelben található templomhoz.

2.4. Konferenciaközpont

A konferenciaközpont csak némileg kapcsolható ide, mert végül is egy adminisztrációs épületről van szó, mely nagyméretű előadó(ka)t, előcsarnokot, kiegészítő funkciókat betöltő termeket és helyiségeket tartalmaz. Ide sorolhatóak a helyi vagy külföldi közigazgatási szervek előadás és kongresszus tartására használt épülete is.¹⁶

¹³ Cságoly Ferenc (2004): *Művelődési épületek*, in: *Középületek* (Budapest: Terc Kiadó), 160.o.

¹⁴ Váci Mihály Kulturális, Művészeti és Gyermekekcentrum, <http://www.vacimuv.hu/bemutakozas.html>

¹⁵ Pasaréti Ferences Alapítvány, <http://www.pfa.hu>

¹⁶ Cságoly Ferenc (2004): *Művelődési épületek*, in: *Középületek* (Budapest: Terc Kiadó), 160.o.

4. kép: Váci Mihály Kulturális, Művészeti és Gyermekcentrum (építész: Bán Ferenc), fotó: Kulcsár Attila DLA építész, forrás: http://epiteszforum.hu/imagelist/gallery&nid=11695&img_id=53975 (<http://php52.epiteszforum.hu/node/11695>) 2009. január 30.

2.5. Kortárs példa Párizsban – Centquatre - 104

Kortárs példaként említeném meg Párizsban, a főváros központja és szomszédos külvárosok határán, a Flandre negyed szívében található Centquatre (5.kép) nevű helyet, ami különféle művészeti szimpóziumokat csoportosít egy térben. Az épületet 1873-ban az egyházmegye építtette. Az 1900-as években a francia parlament megszavazta az állam és az egyház szétválasztásáról szóló törvényt. Ezután az egyházmegye, a köztársasági eszméket szem előtt tartva, az intézményben városi temetkezési házat működtetett.¹⁷

Az épület felújítása után 2008 őszén nyitotta meg újra kapuit, a politikusok a művészeti szcéna fellendülését remélik az intézménytől. A mai technológiai világunkban háttérbe szorított művészetet kívánják feltámasztani, ennek ad teret a 104 épülete, ahol manapság is sokféle ember, művészek és alkotásaik fordulnak meg az épületben. Az épületbe látogatók elől nincsenek elzárva az ott dolgozók, bárki részesévé válhat az épületben folyó munkálatoknak, a művészek, lakók, szervezetek, intézmények és döntéshozók egyaránt. Mindez azt jelenti, hogy a szervezet kitűzött célja egy fenntartható kulturális politika kialakítása. Céljuk a művészet terjedése minél több formában minél többféle ember felé folyamatos fejlődést indukálva. A 39000 m²-nyi alapterületű bázis mindenféle művészeti tevékenységgel foglalkozó alkotót, nézőt, gyalogost egyaránt szívesen lát. A projekt kezdeményezői minden művészeti ág iránt érdeklődnek, rangsorolás nélkül, ilyen a színház, tánc, zene, mozi, videó, de ugyanígy ide sorolhatók a kulináris, digitális művészetek, illetve a városi művészet egyaránt. Az együttműködési platformok programja az egész évben ott lakó művészekkel együtt, valamint különböző szervezetekkel, fesztiválokkal való együttműködés eredményeképpen nyilvánul meg.

¹⁷ 104 Centquatre, Paris, L'histoire du 104 rue d'Aubervilliers au temps des pompes funébres: Christine Blancot , Christèle Falzon , Gerard Simonet, <http://www.104.fr/centquatre/qui-sommes-nous/histoire.html>

Így az intézmény végigkíséri az új művészeti formák kialakulását, többféle művészeti ág egyesülését interakcióval teret adva.¹⁸

5. kép: Centquatre, Párizs, forrás: http://www.iosisgroup.fr/media/reference/104_200bis.jpg
(<http://www.iosisgroup.fr/references325.php?LANGUE=en#references325.php%3FLANGUE%3Den>) 2008. október

Az épületnek vannak ingyenes, bárki által látogatható terei, illetve fizetős részei és előadásai is. A hatalmas alapterületnek köszönhetően az épületben mindenki megtalálhatja a helyét. A központban elhelyezkedő Kicsik Háza kisebb és nagyobb gyermekeknek és családjaiknak nyújt lehetőséget arra, hogy másokkal találkozhassanak vagy alkossanak. Ebben a helyiségben a gyerekek játszhatnak, olvashatnak, festhetnek, rajzolhatnak és álmodhatnak.¹⁹ A Le Cinq a Centquatre egyik helyisége, amely a környék azon lakosainak és egyesületeinek lett tervezve, akik a művészetekért rajonganak. Ez a hely a kerületben lakó kezdőket támogatja, akiknek itt módjuk van többfajta kreatív tevékenységgel is megismerkedni.²⁰ A L'incubateur a 104 egy olyan támogató rendszere, amely az innovatív cégeket támogatja.²¹ A terület még magába foglal különböző boltokat, kávézót, büfét, könyvtárat, illetve irodákat és tárgyaló termeket. Az épület napszakoktól függően különböző programokat kínál minden korosztály számára. Nappal színi- és tánc előadások, cirkusz, installációk, kiállítások várják az érdeklődőket (6.kép). Az épület színháztermében találkozókat, vitákat és könyvklubokat szerveznek. A nagyobb termek helyet biztosítanak a sportolni vágyóknak, illetve a streetdance szerelmeseinek is.

¹⁸ CENTQUATRE -104 in Paris, http://www.paris.com/paris_landmarks/museums/centquatre_paris, Présentation, <http://www.104.fr/centquatre/qui-sommes-nous/centquatre.html>

¹⁹ 104 Centquatre, Paris, Le Maison des Petits, un lieu d'accueil artistique enfants/parents (0 à 5 ans), http://www.104.fr/les_espaces/equipements/la_maison_des_petits.html

²⁰ 104 Centquatre, Paris, Le Cinq, L'art amateur au Centquatre, http://www.104.fr/les_espaces/equipements/le_cinq.html

²¹ 104 Centquatre, Paris, L'incubateur, L'innovation par la création, la création par é'innovation, http://www.104.fr/les_espaces/equipements/l_incubateur.html

6. kép: *Centquatre*, Párizs, fotó: Boromissza Júlia, 2012. február 08.

Az éjszaka a világ zenétől kezdve a pop és rock zenén keresztül elektronikus zenei koncerteket és fesztiválokat vonultat fel. Szombatonként organikus, bio piac működik itt, miközben tornázni és táncolni is van alkalom.²² A Centquatre program- és alkotótér, innovációk helye és a mai rohanó világ rezgését akarja megörökíteni és átadni a közönségnek és a résztvevőknek. Az épület működését tekintve egyedülálló a maga nemében Franciaországban, művészeti, gazdasági és szociális együttműködés hozta létre és működteti jelenleg is. A hely összehozza a művészet életerejét a gazdasági érdekekkel, különböző művészetek iránt elkötelezett alapítványok és cégek, illetve média partnerek támogatásával áll fent és tud fejlődni a jövőben is. Az intézményt működtető szervezet továbbra is várja az újonnan csatlakozni kívánó cégeket, befektetőket.²³ Az épületben mód van terembérlésre, különböző művészeti előadások megvalósítására, iroda bérlésére.²⁴ A fentiek azt mutatják, hogy a hely egy fedett köztérként

²² 104 Centquatre, Paris, Programmation, <http://www.104.fr/programmation/programmation.html?c=17>,
<http://www.104.fr/programmation/programmation.html?c=21>,
<http://www.104.fr/programmation/programmation.html?c=22>,
<http://www.104.fr/programmation/programmation.html?c=30>,
<http://www.104.fr/programmation/evenement.html?evenement=37>

²³ 104 Centquatre, Paris, Les entreprises, partenaires du Centquatre, <http://www.104.fr/centquatre/partenaires/fondations-entreprises.html>

²⁴ 104 Centquatre, Paris, Professionnels, <http://www.104.fr/menu-haut/professionnels.html>

működik, amit mindenki szívesen használ, a célcsoportokat nem taszítja egymástól a közelség, inkább közel hozza egymáshoz őket, mindegy az épület térkialakítása is lehetőséget ad (7.kép).

7. kép: *Centrequatre*, Párizs, fotó: Boromissza Júlia, 2012. február 08.

3. Budapest XVI. kerület ismertetése

Budapest XVI. kerületében található a tervezési területem Rákosszentmihály és Sashalom határán, a Sashalom utca 6. szám alatt, melynek környéke a kerületre jellemző módon kertvárosi jellegű. A továbbiakban ismertetem a tervezési kerületem történetét. A XVI. kerület, mely öt településének múltja szervesen összefonódik, Cinkota, Mátyásföld, Rákosszentmihály, Sashalom és Árpádföld (amelyet nem szoktak külön helységként említeni) összevonásával alakult ki 1950-ben, amikor egyesítették ezeket a községeket és Budapesthez csatolták.²⁵

3.1. Kerületrészek története

3.1.1. Cinkota

A kerület legrégebbi (950éves) és legnagyobb települése a máig falusias szerkezetű Cinkota volt, az itt lakók főként mezőgazdasággal foglalkoztak. Cinkota többször elpusztult, 700 évvel ezelőtt a területet a Nyulak-szigeti apácák birtokolják, majd 400 évvel később szlovákokat telepítettek a térségbe. A község előrelépését jelentősen elősegítette a HÉV-vonal községig való kiépítése. Cinkotához tartozott egykor a környéki települések közül Mátyásföld és Sashalom is, amelyek az 1930-as években pár évtizedre még önállósodtak a Budapesthez csatolás előtt. Árpádföld megelőzőleg még Rákosszentmihály részeként volt ismert, ám később ezt is Cinkota területéhez kapcsolták.²⁶ A kerületrészben található Rákos és Szilas pataknak köszönhetően a térség zöldövezetben gazdag. A Caprera forrásból származó patak vize táplálta az egykori Caprera fürdőt, amely kiépítése előtt még lóúsztatóként funkcionált. A Naplás-tó környékén erdők és ligetekkel tarkított földek találhatóak. Mátyás király egykori vadasparkja egészen Sashalom és Cinkota határáig húzódott a Thököly és a Kerepesi út kezdetétől. Ebben a határban jött létre a Nagyicce nevezetű fogadó, ahova elmondások szerint Mátyás király maga is betért egykor, a jelenlegi HÉV megálló is innen kapta nevét.²⁷

3.1.2. Mátyásföld

A település 1887-ben jött létre, amikor Kunkel Imre kezdeményezésére megalakult a Mátyásföldi Nyaralótulajdonosok Egyesülete. A területek jó áron való értékesítése a BHÉV kiépítése miatt sok budapesti dolgozót vonzott és ez a térség ipari fellendülését elősegítette. Az egyesület olyan szerződést kötött „Beniczky Gáborral, a cinkotai uradalom tulajdonosával,

²⁵ Budapest XVI. kerülete, http://hu.wikipedia.org/wiki/Budapest_XVI._ker%C3%BClete, 2011. december 10.

²⁶ Carpathia Zrt – TeTT Consulting Kft.: Budapest XVI. kerület integrált városfejlesztési stratégiája – 2008-2013, http://www.budapest16.hu/files/letoltheto_anyagok/xvi_kerületi_ivs_kepes_05_pdf_4cea3d832f.pdf 34.o Budapest, 2008. május 7.

²⁷ A XVI. kerület kialakulása, <http://magyar-irodalom.elte.hu/html/bzsuzsa/XVI%20ker%fclet%20kialakul%e1sa.html>, 2006. február 28., Szerb Antal Gimnázium, <http://www.szag.hu/cinkota.php>, A XVI. kerület története című könyv és Gyarmati Imre feljegyzései alapján

amely elővételi jogot biztosított a megalakuló egyesület részére, másnak nem adhatott el telket, csak az egyesületnek és tagjainak. "Érdekes egy másik kikötés is, amely „az utcák szélességét 15 m-ben állapította meg és azok fásítását rendelte el.” 1891-ben Erzsébet-liget Mátyásföld része lett, a nagy kiterjedésű zöldterületen számos intézmény várja a sportolni és kikapcsolódni vágyókat. Itt található a Corvin Művelődési Ház, Mátyásföldi Tenisz Klub és az erzsébet-ligeti uszoda is, amelyet pár éve újíttak fel. Budapesten az első állandó repülőtér 1916-ban ebben a kerületrészben jött létre. A „Magyar Általános Gépgyár repülőgépgyártó üzemét és repülőgép-motorgyárat üzemeltetett.” A repülőteret manapság csak a repülőgép modellező egyesület használja.²⁸

3.1.3. Rákosszentmihály

A területet egykor Cinkotához hasonlóan a Nyulak-szigeti apácák birtokolták, később Grassalkovich Antal tulajdonában állt, aki szlovákokat költöztetett e területre. Önálló községként a XX. század elején Rákosszentmihály és a Kerepesi út közti ingoványos területet feltöltették, majd felparcellázták. A kerületrészen belüli zöldterület fejlesztést fontosnak tartják, lévén a XVI. kerületen belül Rákosszentmihály rendelkezik a legkevesebbel.²⁹

3.1.4. Árpádföld

A kertvárosi területek, Anna-telep és Árpád-telep az 1900-as évekig Csömör része volt, negyed évszázaddal később Cinkota részét képezik Budapesthez csatolásukig. Mindeközben Árpádföldre változtatták a település nevét.³⁰

3.1.5. Sashalom

A középkorban lakatlan pusztaként Cinkotához tartozó terület volt, Mátyás király egykori vadaskertje, amelyet szántók, rétek és legelők borítottak a XIX. század végéig, amikor Ehmann Viktor felparcellázta és értékesítette. Sashalmot régebben Postástelepnek nevezték a sok itt élő postai és MÁV alkalmazott miatt, majd a tulajdonos után Ehmann-telep lett az új neve.³¹ Az ipari fellendülésnek, a közlekedés fejlődésének köszönhetően a lakosság száma nőtt, sokan kiköltöztek Budapest belvárosából, az olcsóbb területek miatt, már nem csak üdülőterületként funkcionált a kerület. Gyárak létesültek és iskolát nyitottak. A lakosság növekedése és az itt élők közösségtudatának köszönhetően a kerület nyugati térségének fejlődése önálló

²⁸ Mátyásföld, <http://hu.wikipedia.org/wiki/M%C3%A1ty%C3%A1sf%C3%B6ld>, 2012. február 9.

²⁹ Carpathia Zrt – TeTT Consulting Kft.: Budapest XVI.kerület integrált városfejlesztési stratégiája – 2008-2013, http://www.budapest16.hu/files/letoltheto_anyagok/xvi_keruleti_ivs_kepes_05_pdf_4cea3d832f.pdf 5.,21.o Budapest, 2008. május 7., Rákosszentmihály, <http://hu.wikipedia.org/wiki/R%C3%A1kosszentmih%C3%A1ly>, 2011. december 21.

³⁰ Árpádföld, <http://hu.wikipedia.org/wiki/%C3%81rp%C3%A1df%C3%B6ld>

³¹ Sashalom, <http://magyar-irodalom.elte.hu/html/bzsuzsa/Sashalom.html>, 2006. február 28.

településsé formálta Sashalmot.³² A korai időkben a szegényebb rétegek lakták, azonban mára a térség dinamikus fejlődésével kertvárosi jellegű sokak által kedvelt lakóövezetté vált.

3.2. Kerületi adatok

3.2.1. Gazdaság

A XVI. kerületben korábban termelőipari nagyvállalatok működtek, mint például az Ikarus, az EMG, az Auras. A helyi vállalkozások körében az ipari és termelői tevékenység azonban napjainkra csökkent, a nagyobb cégek bezártak, így a helyi gazdaságot manapság főként a szolgáltatóipar és a kereskedelem teszi ki, nagymértékben építőiparhoz kapcsolódó cégek és autókalkatrész forgalmazók vannak jelen. A térségben mezőgazdasággal jelenleg már csak nagyon kevesen foglalkoznak, régebben viszont ez volt a fő megélhetési forrás. A kerület alvóvárosnak tekinthető abban az értelemben, hogy a munkaképes lakosság nagyobb része kerületen kívül dolgozik. A kerületi fejlesztési stratégia említést tesz arra vonatkozóan, hogy a jövőben fejleszteni kívánják nem csak a turizmushoz fűződő szolgáltatásokat, de a helyi vállalkozások létrejöttéhez, a munkaerőpiac fellendítéséhez szükséges háttérrel is. Ehhez az Önkormányzat saját keretéből is hozzájárul, így valósulhatott meg a Sashalom városközpont rehabilitációja az elmúlt években.³³

3.2.2. Társadalom

A kerületi lakosok száma a lakóparkok építésének köszönhetően enyhe növekedést mutat, ennek köszönhető, hogy egyre több a fiatal is. A lakosság több, mint 65 %-a aktív korú és a 15-59 éves korcsoportba tartozik, a terület tehát viszonylag fiatal térségnek számít. „A lakosság életkora a kerületben 40,7 év. A településfejlesztési tervek készítése során figyelembe kell venni a gyermekes családok átlagosnál erősebb szükségleteit.”³⁴

³² A XVI. kerület története, <http://kispestonline.hu/hu/kerületi-hirek/16-kerulet-rakosszentmihaly-matyasfold-sashalom-arpadfold-cinkota-forum/179-kozerdeku-informaciok/286-a-16-xvi-kerulet-tortenete>, Sashalom, Cinkota hűtlen gyermeke, <http://www.zsebi2.hu/familia/telepulesek/sashalom.htm>, Népszabadság, 2000. március 6.

³³ Carpathia Zrt – TeTT Consulting Kft.: Budapest XVI. kerület integrált városfejlesztési stratégiája – 2008-2013, http://www.budapest16.hu/files/letoltheto_anyagok/xvi_kerületi_ivs_kepes_05_pdf_4cea3d832f.pdf 11-14.o Budapest, 2008. május 7.

³⁴ Carpathia Zrt – TeTT Consulting Kft.: Budapest XVI. kerület integrált városfejlesztési stratégiája – 2008-2013, http://www.budapest16.hu/files/letoltheto_anyagok/xvi_kerületi_ivs_kepes_05_pdf_4cea3d832f.pdf 14-16.o, Budapest, 2008. május 7.

3.2.3. Foglalkoztatás

A térség foglalkoztatottsági aránya majdnem 60%-ot ért el a legutóbbi népszámlálási adatok szerint. A kerületben kevesen dolgoznak helyben, a helyi munkahely-kínálat felét más kerületekben élők teszik ki. A kerületi tanulók nagyobb létszámban vannak jelen saját lakóhelyükön.³⁵

3.2.4. Környezet

A kerület legfőbb céljai közt említendő a helyi lakosok, kiemelten a gyermekes családok szükségleteit is kielégítő közösségi találkozóhely létesítése. A XVI. kerület nagyon jó helyet foglal el Budapest zöldfelületi mutatóját tekintve. A városrészek közül Mátyásföld rendelkezik a legtöbb (17 m²/fő) zöldterülettel és Rákosszentmihályon található a legkevesebb. Kiemelten fontos cél a térség közterületeinek javítása, a zöldfelületek rendbetétele, bővítése és közösségi célokra való hasznosítása.³⁶

3.2.5. Intézmények

A kerületi közoktatást számos iskola, szakiskola, gimnázium, illetve egy egyetemi kar végzi. A sportolást kedvelők jó néhány intézményben edzhetnek, ilyen például az európai színvonalú Mátyásföldi Ikarus BSE Atlétika Centrum, melyet pár éve újjátartottak fel, illetve uszodák és sportegyesületek telephelyei. A kerületi vezetőség tervbe vette a testnevelésre alkalmas létesítmények bővítését.³⁷

A kerületi művelődést a 25 éve működő, a jelenlegi Mátyásföld területén található Corvin Művelődési Ház (8.kép) elégíti ki, teret adva többek között kiállításoknak, színi előadásoknak, tanfolyamoknak, koncerteknek. A festői környezetű Erzsébet-ligetben található épületek egykor az orosz csapatok laktanyájához tartoztak. Az épületegyüttest az 1930-as években kezdték el építeni, majd a II. világháború alatt az oroszok Déli Hadseregcsoportjának főhadiszállása lett. A seregek kivonulása után 2004-2007. között kormányzati hozzájárulással felújították a létesítményt, a Művelődési Ház, amelyet ki is bővítettek, ekkor költözött át az Erzsébet-ligetbe. Ennek a fejlesztésnek a keretén belül újult meg az erzsébet-ligeti környezet

³⁵ Carpathia Zrt – TeTT Consulting Kft.: Budapest XVI.kerület integrált városfejlesztési stratégiája – 2008-2013, http://www.budapest16.hu/files/letoltheto_anyagok/xvi_kerületi_ivs_kepes_05_pdf_4cea3d832f.pdf 17.o, 20.o, Budapest, 2008. május 7.

³⁶ Carpathia Zrt – TeTT Consulting Kft.: Budapest XVI.kerület integrált városfejlesztési stratégiája – 2008-2013, http://www.budapest16.hu/files/letoltheto_anyagok/xvi_kerületi_ivs_kepes_05_pdf_4cea3d832f.pdf 20-21.o, 36.o, 43.o Budapest 2008. május 7.

³⁷ Carpathia Zrt – TeTT Consulting Kft.: Budapest XVI.kerület integrált városfejlesztési stratégiája – 2008-2013, http://www.budapest16.hu/files/letoltheto_anyagok/xvi_kerületi_ivs_kepes_05_pdf_4cea3d832f.pdf 24-25.o, Budapest 2008. május 7.

is.³⁸ A műsorok széles kínálatának köszönhetően különböző korosztályok rétegei látogatják az előadásokat és nem csak a kerület lakosai.³⁹ Szintén a kerületben működik egy független színi társulat, a Holdvilág Kamaraszínház, ahol különféle színi előadásokat tartanak.⁴⁰

8. kép: Corvin Művelődési Ház, fotó: Katona Erzsébet, Böbe, forrás: <http://oriasveszely.blogspot.com/2010/09/meghivo-corvinba.html>, 2010. szeptember 08.

3.3. Kerület jövőképe

A XVI. kerület jövőképe kulcsfontosságú részét képezi a család, a közbiztonság, az egészséges és élhető környezet fenntartása és megteremtése, valamint a helyi identitás megőrzése és erősítése. A térségen belüli kulturális és sportolás lehetőségeinek bővítése, valamint a kerület kertvárosból parkvárossá válása a környezettudatos életmód megteremtésével és a zöldterületek folyamatos fejlesztésével. Fontos a helyi vállalkozások számának növelése az eddig hasznosítatlan területek bevonásával.⁴¹

³⁸ Econorg Hungary Kft., Sashalom Városközpont Komplex Rehabilitációja, http://www.budapest16.hu/files/hirek/akci_ter_leti_terv_09_09_09_pdf_4cea339276.pdf 10-11.o, 2009. augusztus

³⁹ Láng Zsófia: Egyéves a színház, <http://helyitema.hu/belfold/56>, 2009. január 08.

⁴⁰ Carpathia Zrt – TeTT Consulting Kft.: Budapest XVI.kerület integrált városfejlesztési stratégiája – 2008-2013, http://www.budapest16.hu/files/letoltheto_anyagok/xvi_keruleti_ivs_kepes_05_pdf_4cea3d832f.pdf 26-27.o Budapest 2008. május 7.

⁴¹ Carpathia Zrt – TeTT Consulting Kft.: Budapest XVI.kerület integrált városfejlesztési stratégiája – 2008-2013, http://www.budapest16.hu/files/letoltheto_anyagok/xvi_keruleti_ivs_kepes_05_pdf_4cea3d832f.pdf 46-47.o, 86.o, Budapest 2008. május 7.

4. Budapest XVI. kerület, Sashalom városközpont rehabilitáció ismertetése

2010-2011-ben egy Európai Unió pályázat keretén belül a kerület, jelentős összeget nyerve, illetve saját forrásból rehabilitálta a sashalmi piacot és a városrészközpontban található Havashalom parkot. A piac 2011 őszén került átadásra. A jelenlegi városközpont megújítása, amely a kerületrészek tarkasága miatt eddig nem létezett ilyen formán, régóta tervbe volt véve és erre a kerület lakosai szerint is nagy szükség volt. A piac átépítésével a helyi önkormányzat egyik kitűzött célja valósult meg a kerületen belüli munkahelyek bővítésével.⁴²

4.1. Sashalmi piac megújulása

A sashalmi piac átalakítása során az egész területet átépítették, központi részre fűzték fel, a terület a Margit utca felől érhető el. Az általános piac mellett helyet kaptak üzletek, virágos bolt, étterem, valamint bio élelmiszereket árusító öko piac és közösségi terem is létesült új funkcióként. Az önkormányzat célja volt, hogy a helyi termelők kulturált környezetben helyet kaphassanak saját minőségi termékeik árusítására. A piacon árusító eladók az alacsony árakat tartva szeretnék megőrizni a jelenlegi vevőforgalmat, hogy a lakosoknak ne kelljen a kerületháton kívülről beszerezniük a szükséges élelmüket. A piac épületek (9.kép) minden irányból átjárhatók, mindez a különböző funkciók összetartozását erősíti. Az építmények fő elemei a nagyméretű tetőszerkezetek, amelyet acél rácsos tartók alkotnak.

9. kép: *Sashalmi piac*, fotó: Emödi-Kiss Tamás, Horváth Ákos, 2011. november 17., forrás: http://epiteszforum.hu/imagelist/gallery&nid=19979&img_id=104574, (<http://epiteszforum.hu/node/19979>)

⁴² Baranya Róbert: Újjávarázsolják Sashalom városközpontját, http://www.magyarhirlap.hu/belfold/ujjavarazsoljak_sashalom_varoskozpontjat.html 2010. január 27.

A tető alatt található a különféle funkciójú üzletek. A közösségi terem, amely a tér egyik sarkában kapott helye, lényegében egy többfunkciós tornateremnek és kiszolgáló helyiségeinek ad helyet. A belső tér kispályás sportoknak, kiállításoknak vagy akár ettől különböző rendezvényeknek is teret adhat igény szerint. Ugyanebben az épületben található a piacon létesült önkiszolgáló étterem, amely mindenfajta étellel várja az arra járó vendégeket, a helyiségnek két bejárata van, így a büfé a piac zárva tartása alatt is funkcionál. A piachoz fűződő adminisztratív funkciók az általános piac épületébe kerültek.⁴³

4.2. Sashalmi sétány kettős fasora

A piacot a Havashalom parkkal összekötő Sashalmi sétány (10.kép) fennmaradó része is megújult, az előző ütem rekonstrukciója még 2007-ben lezajlott. A sétányt meghosszabbították a Sashalom HÉV megállóhelyig, ezáltal megkönnyítve a piac és a park megközelítési lehetőségeit. Az előregedett akácfák helyére két sorban 56 darab gesztenyefa került, ezzel állított emléket a kerület azoknak, akik valaha a helyiségrészek jövőjéért és megújulásáért tettek, illetve az egykor kerületben lakó híres embereknek. Az ily módon megbecsült személyek neveit és fotóit a fa mellett található táblákon hirdetik.⁴⁴

4.3. Havashalom park megszüpülése

A XVI. kerületi Polgármesteri Hivatal előtt elterülő Havashalom parkban (11.kép) a kertvárosi lakosok számára fontos funkciókat telepítettek. A park számos funkcióval gyarapodott, található itt játszótér, elkerített kutyafuttató, gördeszkásoknak, görkorcsolyázóknak süllyesztett beton pálya, illetve labdajátékokhoz, ping-pong asztalokhoz gumiburkolatú pálya, valamint a park körül futósáv, illetve kerékpársáv. A parkban helyet kapott nyilvános vizes blokk is, valamint szökőkút és a zöldsávokat néhol megosztó mozaik origamik. A park megújulására régóta vártak a helyi lakosok és felújítása óta egyre többen használják.⁴⁵

⁴³ Mizsei Anett: Sose halunk meg? – a sashalmi piac újjászületése, <http://epiteszforum.hu/node/19979> 2011. november 17.

⁴⁴ Budapest XVI. kerület, Két sorban 56 növény díszíti majd a sashalmi sétányt, <http://helyitema.hu/budapest-xvi/18709> 2010. június 04.

⁴⁵ Lépték-Terv Tájépítész Iroda: Origamik, földhullámok és emlékfák – Sashalom újraéledt zöldfelületei, <http://epiteszforum.hu/node/20397> 2012. január 26.

10. kép: *Havashalom park és Sashalmi sétány*, fotó: Bolvári Eszter, 2012. január 26., forrás: http://epiteszforum.hu/imagelist/gallery&nid=20397&img_id=107868, (<http://epiteszforum.hu/node/20397>)

11. kép: *Havashalom park*, fotó: Komlós Ádám, 2012. január 26., forrás: http://epiteszforum.hu/imagelist/gallery&nid=20397&img_id=107868, (<http://epiteszforum.hu/node/20397>)

5. Diplomamunka, Közösségi Ház és Kert ismertetése

A városközpont rehabilitációját kiegészítve, illetve folytatva azt, Közösségi Házat tervezek a Rákosszentmihály és Sashalom határán álló, Sashalom utca 6. számú területre. Céлом a területre egy olyan épületet tervezni, amely a városközpont szerves részévé válik, kiegészítve azt. A Havashalom parkot és a választott területet a Budapest-Rákosszentmihály-Sashalmi Református Egyházközség temploma köti össze.

Lévén a kerület fontos célként tűzte ki kertvárosból parkvárossá kíván fejlődni, diplomámban fontos szerepet tölt be a zöldterület fejlesztése, aktív bekapcsolása a szociális élet bővítésére.⁴⁶ A terület nemrég még illegális szemétkerakó helyként funkcionált, amely a kerület lakosainak sem tetszett. Ezt megelőzően külszíni homokbánya működött itt. Ennek köszönhetően a terület felénél jelentős magasságkülönbség van, egy szakadék található a kertvárosi házakkal körülvárt területen. A terület elég veszélyes állapotban van, jelenleg csak egy tábla figyelmeztet a szakadék ott létére. A terület besorolását illetően jelentős zöldfelületű intézményterületként szerepel. A fentiekben ismertetett adatok és a saját véleményem szerint szükséges a terület hasznossá tétele a városközpont kiegészítéseképpen, a kerület művelődését és sportolásra alkalmas intézményeinek bővítésével. A közösségi ház funkcióját tekintve helyet adna művelődésre és sportolásra egyaránt, illetve teret biztosítana a különböző életkorú lakosok számára különböző minőségű szabadidő eltöltésére, értem ez alatt az idősebb korosztály számára lassúbb, társasági életet erősítő helyek kialakítását, illetve a fiatalabbaknak az aktívabb pihenést, társas kikapcsolódást.

Az építészetben fontos a szakágak, a tervezők és megrendelők közötti párbeszéd, együttműködés, kapcsolattartás, jó kapcsolatok kialakítása és fenntartása a felekkel, ezek nélkül nehezen valósulhat meg egy építészeti projekt. A felek közötti kooperációt lényegesnek tartom a diplomamunkámban egy magasabb szintre emelni, lakosokkal együtt átalakítva a jelenlegi környezetet. Ennél fogva lényegesnek kell lennie, hogy a kialakításra kerülő építményt ne csak azok a lakosok, látogatók használják, akik ki tudnak fizetni egy bizonyos összeget, ha kikapcsolódásra vágnak, hanem mindenki számára legyenek elérhetőek az épület nyújtotta szolgáltatás, vagy legalábbis egy része. A kialakított tereknek mindenki számára látogathatóknak és megtapasztalhatóknak kell lennie.

Lényegesnek tartom a közösségi élet kül- és bel téren egyaránt történő kialakítását, ezért a közösségi ház mellett, hozzá kapcsolódóan, a hely zöldterületének rendbetételét, a helyi

⁴⁶ Carpathia Zrt – TeTT Consulting Kft.: Budapest XVI. kerület integrált városfejlesztési stratégiája – 2008-2013, http://www.budapest16.hu/files/letoltheto_anyagok/xvi_kerületi_ivs_kepes_05_pdf_4cea3d832f.pdf 86.o, Budapest 2008. május 7.

közösség számára, igényeikhez igazodó kert kialakítását. A helyszínen a céloom minél többféle funkció telepítése, hogy az azt látogató emberek minél könnyebben megtalálják a számukra legmegfelelőbb pihenésre, kikapcsolódásra, sportolásra és szórakozásra alkalmas eszközt, zugot, ülőalkalmatosságot.

A közösségi házak című fejezetben megfogalmazott gondolatok tekintetében végül fontosnak tartom megemlíteni, hogy az intézményekhez kötődő közösségek életében kulcsfontosságú a közösségformáló erő az, amiért arra a bizonyos helyre ellátogatnak a vendégek, a felhasználók. Sok esetben ez a kulturális programoktól, szakköröktől, táncoktatástól, egyszerűen az épületen belül szervezett események színességétől függ. Ennek fényében céloom egy olyan közösségi ház és kert kialakítása, amely a hely atmoszféráját megteremtve nem csak a programokkal vonzza a helyi lakosokat, hanem a térélmény befogadása is fontossá válik az emberek életében. Lényeges még, hogy a tervezett épület ne csak művészeti értékeket mutasson be, vagy közvetítsen, hanem lehetőségük legyen a kerület lakosainak aktív résztvevőként is részt venni az egyes művészeti, kulturális és sportesemények kialakításában, megélésében. Saját maguk hozzanak létre a helyszínen olyan dolgokat, amely maguk és mások számára szintén élvezhetővé válik.

6. Irodalomjegyzék

- Baranya Róbert: Újjávarázsolják Sashalom városközpontját,
http://www.magyarhirlap.hu/belfold/ujjavarazsoljak_sashalom_varoskozpontjat.html 2010.
január 27.
- Cságoty Ferenc (2004): Művelődési épületek, in: Középületek (Budapest: Terc Kiadó)
- Carpathia Zrt – TeTT Consulting Kft.: Budapest XVI.kerület integrált városfejlesztési stratégiája
– 2008-2013,
http://www.budapest16.hu/files/letoltheto_anyagok/xvi_keruleti_ivs_kepes_05_pdf_4cea3d832f.pdf Budapest, 2008. május 7.
- Econorg Hungary kft., Sashalom Városközpont Komplex Rehabilitációja,
http://www.budapest16.hu/files/hirek/akci_ter_leti_terv_09_09_09_pdf_4cea339276.pdf,
2009. augusztus
- Florida, Richard: The Rise of the Creative Class And How It's Transforming Work, Leisure,
Community and Everyday Life (New York: Basic Books)
- Kós Károly Általános Művelődési Központ, www.faluhaz.hu
- Láng Zsófia: Egyéves a színház, <http://helyitema.hu/belfold/56>, 2009. január 08.
- Pasaréti Ferences Alapítvány, <http://www.pfa.hu>
- Papp Géza: Salgótarján: vissza a jövőben a városközpontban,
<http://hg.hu/cikk/epiteszet/10415-salgotarjan-vissza-a-jovobe-a-varoskozpontban>
2010.szeptember 25
- Szendi Gábor (2010): Boldogtalanság és Evolúció (Budapest: Jaffa kiadó)
- Tihanyi Dominika (2012. január): Doktori disszertáció: Kreatív stratégiák és a köztér művészet
szerepe a városrehabilitációban
- Varga A. Tamás (1988): Mi is a faluház? in: MÉ, 1988(4-5)
- Wirth, Louis (1938): Urbanism as a way of life (American Journal of Sociology, in: The City
Reader (New York: Routledge, LeGates, R. T., Stout, F. (eds.) 1996/2009)
- 104 Centquatre, Paris, L'histoire du 104 rue d'Aubervilliers au temps des pompes funébres:
Christine Blancot , Christèle Falzon , Gerard Simonet, <http://www.104.fr/centquatre/qui-sommes-nous/histoire.html>
- 104 Centquatre, Paris, Présentation, <http://www.104.fr/centquatre/qui-sommes-nous/centquatre.html>
- 104 Centquatre, Paris, Le Maison des Petits, un lieu d'accueil artistique enfants/parents (0 à 5
ans), http://www.104.fr/les_espaces/equipements/la_maison_des_petits.html

104 Centquatre, Paris, Le Cinq, L'art amateur au Centquatre,
http://www.104.fr/les_espaces/equipements/le_cinq.html

104 Centquatre, Paris, L'incubateur, L'innovation par la création, la création par é'innovation,
http://www.104.fr/les_espaces/equipements/l_incubateur.html

104 Centquatre, Paris, Programmation,
<http://www.104.fr/programmation/programmation.html?c=17>,
<http://www.104.fr/programmation/programmation.html?c=21>,
<http://www.104.fr/programmation/programmation.html?c=22>,
<http://www.104.fr/programmation/programmation.html?c=30>,
<http://www.104.fr/programmation/evenement.html?evenement=37>

104 Centquatre, Paris, Les entreprises, partenaires du Centquatre,
<http://www.104.fr/centquatre/partenaires/fondations-entreprises.html>

104 Centquatre, Paris, Professionnels, <http://www.104.fr/menu-haut/professionnels.html>

A XVI. kerület kialakulása, <http://magyar-irodalom.elte.hu/html/bzsuzsa/XVI%20ker%fclet%20kialakul%e1sa.html>, 2006. február 28.

A XVI. kerület története, <http://kispestonline.hu/hu/keruleti-hirek/16-kerulet-rakosszentmihaly-matyasfold-sashalom-arpadfold-cinkota-forum/179-kozerdeku-informaciok/286-a-16-xvi-kerulet-tortenete>

Budapest XVI. kerület, Két sorban 56 növény díszíti majd a sashalmi sétányt,
<http://helyitema.hu/budapest-xvi/18709> 2010. június 04.

CENTQUATRE -104 in Paris,
http://www.paris.com/paris_landmarks/museums/centquatre_paris

Lépték-Terv Tájépítész Iroda: Origamik, földhullámok és emlékfák – Sashalom újraéledt zöldfelületei, <http://epiteszforum.hu/node/20397> 2012. január 26.

Mátyásföld, <http://hu.wikipedia.org/wiki/M%C3%A1ty%C3%A1sf%C3%B6ld>, 2012. február 9.

Mizsei Anett: Sose halunk meg? – a sashalmi piac újjászületése,
<http://epiteszforum.hu/node/19979> 2011. november 17.

Rákosszentmihály, <http://hu.wikipedia.org/wiki/R%C3%A1kosszentmih%C3%A1ly>, 2011. december 21.

Salgótarjáni Közművelődési Nonprofit Kft., <http://www.stkult.info/index.php/rolunk>

Sashalom, <http://magyar-irodalom.elte.hu/html/bzsuzsa/Sashalom.html>, 2006. február 28.

Sashalom, Cinkota hűtlen gyermeke, <http://www.zsebi2.hu/familia/telepulesek/sashalom.htm>, Népszabadság, 2000. március 6.

Szerb Antal Gimnázium, <http://www.szag.hu/cinkota.php>, A XVI. kerület története című könyv és Gyarmati Imre feljegyzései alapján

Váci Mihály Kulturális, Művészeti és Gyermekcentrum,
<http://www.vacimuv.hu/bemutatkozas.html>

Wikipédia, Árpádföld, <http://hu.wikipedia.org/wiki/%C3%81rp%C3%A1df%C3%B6ld>

Wikipédia, Budapest XVI. kerülete,
http://hu.wikipedia.org/wiki/Budapest_XVI._ker%C3%BClete, 2011. december 10.

7. Képegyzék

1. kép: *Gödör Klub*, forrás: <http://ex-homar.blogspot.com/2006/06/gdr-klub-nemzeti-gdr.html>, 2006. június 15.
2. kép: *Gödör Klub*, leromlott állapot, fotó: Körte, forrás: <http://criticalmass.hu/node/8811>, 2009. április 30.
3. kép: *József Attila Művelődési és Konferencia Központ*, (építész: Szrogh György), fotó: Czech Wikipedia user Packa, forrás: [http://hu.wikipedia.org/wiki/J%C3%B3zsef_Attila_M%C5%B1vel%C5%91d%C3%A9si_%C3%A9s_Konferencia_K%C3%B6zpont_\(Salg%C3%B3tarj%C3%A1n\)](http://hu.wikipedia.org/wiki/J%C3%B3zsef_Attila_M%C5%B1vel%C5%91d%C3%A9si_%C3%A9s_Konferencia_K%C3%B6zpont_(Salg%C3%B3tarj%C3%A1n)), 2007. augusztus 9.
4. kép: *Váci Mihály Kulturális, Művészeti és Gyermekcentrum* (építész: Bán Ferenc), fotó: Kulcsár Attila DLA építész, forrás: http://epiteszforum.hu/imagelist/gallery&nid=11695&img_id=53975 (<http://php52.epiteszforum.hu/node/11695>), 2009. január 30.
5. kép: *Centrequatre*, Párizs, forrás: http://www.iosisgroup.fr/media/reference/104_200bis.jpg (<http://www.iosisgroup.fr/references325.php?LANGUE=en#references325.php%3FLANGUE%3Den>) 2008. október
6. kép: *Centrequatre*, Párizs, fotó: Boromissza Júlia, 2012. február 08.
7. kép: *Centrequatre*, Párizs, fotó: Boromissza Júlia, 2012. február 08.
8. kép: *Corvin Művelődési Ház*, fotó: Katona Erzsébet, Böbe, forrás: <http://oriasveszely.blogspot.com/2010/09/meghivo-corvinba.html>, 2010. szeptember 08.
9. kép: *Sashalmi piac*, fotó: Emődi-Kiss Tamás, Horváth Ákos, 2011. november 17., forrás: http://epiteszforum.hu/imagelist/gallery&nid=19979&img_id=104574, (<http://epiteszforum.hu/node/19979>)
10. kép: *Havashalom park és Sashalmi sétány*, fotó: Bolvári Eszter, 2012. január 26., forrás: http://epiteszforum.hu/imagelist/gallery&nid=20397&img_id=107868, (<http://epiteszforum.hu/node/20397>)
11. kép: *Havashalom park*, fotó: Komlós Ádám, 2012. január 26., forrás: http://epiteszforum.hu/imagelist/gallery&nid=20397&img_id=107868, (<http://epiteszforum.hu/node/20397>)

